

Τζορντάνο Μπρούνο: Ο πρώτος μάρτυρας της επιστήμης

Συντάχθηκε από τον/την ΠΗΓΗ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ FOCUS

Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:37 - Τελευταία Ενημέρωση Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:56

Ο Ιταλός Τζορντάνο Μπρούνο υπήρξε φιλόσοφος, ιερέας, κοσμολόγος και αποκρυφιστής. Ο Μπρούνο είναι γνωστός για το μνημονικό του σύστημα, βασισμένο στην οργανωμένη γνώση, και ως πρώιμος υπέρμαχος της ιδέας ενός άπειρου και ομοιογενούς σύμπαντος. Κάηκε στην πυρά ως αιρετικός από την Ιερά Εξέταση, αποτελώντας έτσι για κάποιους τον πρώτο «μάρτυρα της επιστήμης».

Γεννήθηκε στη Νόλα, το 1548, και το πραγματικό του όνομα ήταν Φίλιπο Μπρούνο. Ο πατέρας του, Τζοβάνι Μπρούνο, ήταν στρατιώτης. Στην ηλικία των 11, μετακόμισε στη Νάπολη για να σπουδάσει. Στα 15 του, εντάχθηκε στο Τάγμα των Δομινικανών, παίρνοντας το όνομα Τζορντάνο από τον Τζορντάνο Κρίσπο, τον πνευματικό του δάσκαλο. Συνέχισε τις σπουδές του, ολοκληρώνοντας τη θητεία του ως δόκιμος μοναχός, και έγινε ιερέας του τάγματος, το 1572.

Ενδιαφέρθηκε για τη φιλοσοφία και ήταν ειδικός στην τέχνη της απομνημόνευσης. Τα βιβλία του γράφθηκαν με τη μνημονική τεχνική. Ο Μπρούνο επηρεάστηκε πολύ από τις ιδέες του Ερμή του Τρισμέγιστου, αλλά και την ηλιοκεντρική θεωρία του Κοπέρνικου. Θεωρούσε, ωστόσο, ότι η δική του μυστικιστική αντίληψη για τον ηλιοκεντρισμό ήταν πολύ πιο σημαντική από την αντίληψη του Κοπέρνικου, την οποία ο Μπρούνο έκρινε ως αποκλειστικά μαθηματική. Άλλες σημαντικές επιρροές ήταν ο Θωμάς Ακινάτης, του οποίου τα έργα είχε μελετήσει σε βάθος όντας δόκιμος μοναχός και για τον οποίο πάντα έτρεφε μεγάλο θαυμασμό, ο Αβερόης, του οποίου η ιδέα για ένα παγκόσμιο μυαλό απηχείται στα έργα του Μπρούνο, ο νεοπλατωνιστής Μαρσίλιο Φιτσίνο και ο Νικόλαος της Κιούζα, με τις απόψεις του για το άπειρο και την απροσδιοριστία. Ο Μπρούνο ανέπτυξε ένα πανθεϊστικό υλοζωιστικό σύστημα, τελείως ασύμβατο με τις χριστιανικές τριαδικές πεποιθήσεις.

Τζορντάνο Μπρούνο: Ο πρώτος μάρτυρας της επιστήμης

Συντάχθηκε από τον/την ΠΗΓΗ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ FOCUS

Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:37 - Τελευταία Ενημέρωση Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:56

Το 1576, εγκατέλειψε τη Νάπολη για να διαφύγει της προσοχής της Ιεράς Εξέτασης. Για τον ίδιο λόγο, έφυγε από τη Ρώμη και το Δομινικανό Τάγμα. Ταξίδεψε στη Γενεύη και μετά από λίγο ενώθηκε με τους Καλβινιστές, προτού αφοριστεί με την πρόφαση ότι προσέβαλε τον φιλόσοφο Antoine de la Faye. Μετά την απολογία του Μπρούνο, ο αφορισμός ανακλήθηκε, αλλά το φθινόπωρο του 1579, βαθιά απογοητευμένος από την καλβινιστική αδιαλλαξία, έφυγε για τη Γαλλία.

Αρχικά ταξίδεψε στη Λυών αλλά δεν μπορούσε να βρει εργασία και στα τέλη του 1579 επισκέφθηκε την Τουλούζ, τότε ισχυρό οχυρό του καθολικισμού, όπου έγινε λέκτορας φιλοσοφίας. Μετά την πικρή εμπειρία στη Γενεύη, προσπάθησε να επιστρέψει στον καθολικισμό, αλλά ο Ιησουΐτης ιερέας τον οποίο προσέγγισε, του αρνήθηκε την άφεση αμαρτιών. Όταν η θρησκευτική διαμάχη ξέσπασε στην Τουλούζ, το καλοκαίρι του 1581, μετακόμισε στο Παρίσι, όπου αρχικά ξεκίνησε ένα κύκλο 30 διαλέξεων για θεολογικά ζητήματα. Εκείνη την εποχή, άρχισε να αποκτά φήμη για την αξιοθαύμαστη ικανότητά του απομνημόνευσης. Τα μνημονικά επιτεύγματα του Μπρούνο βασίζονταν, τουλάχιστον εν μέρει, στο πολυσύνθετο σύστημα μνημονικής που είχε αναπτύξει, αλλά ορισμένοι σύγχρονοι του προτιμούσαν να τα αποδίδουν σε μαγικές δυνάμεις. Τα ταλέντα του προσέλκυσαν την προσοχή του βασιλιά Ερρίκου III, που προωθούσε μια συμφιλιωτική πολιτική ανάμεσα στα ακραία ρεύματα του καθολικισμού και του προτεσταντισμού.

Στο Παρίσι, απολάμβανε την προστασία των ισχυρών Γάλλων πατρώνων του. Κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, δημοσίευσε αρκετά έργα, όπως τα "De umbris idearum" (1582), "Ars Memoriae" (1582), "Cantus Circaeus" (1582), βασισμένα στο μοντέλο του περί οργανωμένης γνώσης. Το 1582, ο Μπρούνο δημοσίευσε μία κωμωδία που συνοψιζε μερικές από τις φιλοσοφικές του τοποθετήσεις, με τον τίτλο "Il Candelaio".

Τον Απρίλιο του 1583, πήγε στην Αγγλία, έχοντας μαζί του συστατικές επιστολές από τον Ερρίκο III, για να εργαστεί για τον Γάλλο πρεσβευτή, Μισέλ ντε Καστελνόν. Εκεί επιδίωξε ανεπιτυχώς μία θέση καθηγητή στην Οξφόρδη, όπου ωστόσο έδινε διαλέξεις. Οι θεωρήσεις

Τζορντάνο Μπρούνο: Ο πρώτος μάρτυρας της επιστήμης

Συντάχθηκε από τον/την ΠΗΓΗ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ FOCUS

Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:37 - Τελευταία Ενημέρωση Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:56

του προκαλούσαν έντονες διενέξεις, παρ' όλα αυτά η παραμονή του στην Αγγλία ήταν γόνιμη. Εκείνη την εποχή, ο Μπρούνο ολοκλήρωσε και δημοσίευσε μερικά από τα πιο σημαντικά έργα του: "La Cena de le Ceneri" (1584), "De la Causa, Principio et Uno" (1584), "De l'Infinito Universo et Mondì" (1584), καθώς και τα "Lo Spaccio de la Bestia Trionfante" (1584) και "De gl' Heroici Furori" (1585). Οι αμφιλεγόμενες απόψεις του Μπρούνο σε συνδυασμό με τον αιχμηρό σαρκασμό του, είχαν ως αποτέλεσμα να χάσει την υποστήριξη των ισχυρών φίλων του.

Τον Οκτώβριο του 1585, μετά την επίθεση που δέχτηκε η γαλλική πρεσβεία στο Λονδίνο από τον όχλο, επέστρεψε στο Παρίσι με τον Καστελνό, όπου η πολιτική κατάσταση ήταν ιδιαίτερα τεταμένη. Επιπλέον, οι 120 θέσεις του εναντίον της αριστοτελικής φυσικής επιστήμης και τα φυλλάδιά του εναντίον του ρωμαιοκαθολικού μαθηματικού Φαμπρίτσιο Μορντέντε, τον έθεσαν σε δυσμένεια. Το 1586, άφησε τη Γαλλία για τη Γερμανία.

Στη Γερμανία απέτυχε να πάρει θέση διδασκαλίας στο Μάρμπουργκ, αλλά πήρε άδεια να διδάξει στο Βίτενμπεργκ, όπου έδινε μαθήματα για τον Αριστοτέλη για δύο χρόνια. Ωστόσο, με την αλλαγή των ιδεολογικών ρευμάτων, έγινε ανεπιθύμητος και το 1588 πήγε στην Πράγα, όπου για μία ακόμη φορά δεν κατόρθωσε να γίνει καθηγητής. Για σύντομο χρονικό διάστημα διδάξε στο Χέλμστεντ, αλλά και από εκεί έφυγε όταν αφορίστηκε από τους Λουθηρανούς.

Το έτος 1591 τον βρήκε στη Φρανκφούρτη. Εκεί έλαβε πρόσκληση να επισκεφθεί τη Βενετία από τον πατρίκιο Τζοβάνι Μοτσένικο, ο οποίος επιθυμούσε να διδαχθεί την τέχνη της απομνημόνευσης, ενώ άκουσε ότι υπήρχε μια κενή έδρα μαθηματικών στο Πανεπιστήμιο της Πάδοβας. Προφανώς πιστεύοντας ότι η Ιερά Εξέταση μπορεί να είχε χάσει τα ίχνη του, επέστρεψε στην Ιταλία.

Αρχικά πήγε στην Πάδοβα, όπου διδάξε για λίγο και έκανε ανεπιτυχώς αίτηση για την έδρα μαθηματικών, η οποία ένα χρόνο αργότερα ανατέθηκε στον Γαλιλαίο. Ο Μπρούνο δέχτηκε την πρόσκληση του Μοτσένικο και μετακόμισε στη Βενετία τον Μάρτιο του 1592. Για δύο περίπου μήνες, υπήρξε κατ' οίκον διδάσκαλος του Μοτσένικο. Όταν ο Μπρούνο ανακοίνωσε στον οικοδεσπότη του την πρόθεσή του να φύγει, ο τελευταίος ο οποίος ήταν ανικανοποίητος από τη διδασκαλία και είχε αναπτύξει έχθρα εναντίον του Μπρούνο, τον κατήγγειλε στην Ιερά Εξέταση της Βενετίας, η οποία, στις 22 Μαΐου 1592, τον συνέλαβε. Μεταξύ των πολυάριθμων κατηγοριών για βλασφημία και αίρεση, συμπεριλαμβάνονταν η πεποίθησή του για την πολλαπλότητα των κόσμων, καθώς και κατηγορίες για ηθική παρεκτροπή. Ο Μπρούνο υπερασπίστηκε δεινά τον εαυτό του, τονίζοντας τον φιλοσοφικό χαρακτήρα κάποιων από τις απόψεις του, αρνούμενος άλλες και παραδεχόμενος ότι είχε

Τζορντάνο Μπρούνο: Ο πρώτος μάρτυρας της επιστήμης

Συντάχθηκε από τον/την ΠΗΓΗ: ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ FOCUS

Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:37 - Τελευταία Ενημέρωση Παρασκευή, 13 Απρίλιος 2012 07:56

αμφιβολίες για ορισμένα δογματικά ζητήματα. Η Ιερά Εξέταση της Ρώμης, ωστόσο, ζήτησε τη μεταφορά του στη Ρώμη. Ύστερα από μερικούς μήνες και αρκετές υπεκφυγές, οι βενετικές αρχές διστακτικά συναίνεσαν και ο Μπρούνο στάλθηκε στη Ρώμη τον Φεβρουάριο του 1593.

Κατά τη διάρκεια της επτάχρονης δίκης του στη Ρώμη, παρέμεινε φυλακισμένος. Ορισμένα σημαντικά ντοκουμέντα σχετικά με τη δίκη χάθηκαν, αλλά κάποια άλλα έχουν διασωθεί, μεταξύ αυτών και μία σύνοψη των πρακτικών που ανακαλύφθηκε το 1940. Οι πολυπληθείς κατηγορίες εναντίον του Μπρούνο, βασισμένες σε κάποια από τα βιβλία του και σε μαρτυρίες, συμπεριλάμβαναν βλασφημία, ανήθικη διαγωγή και αίρεση σε ζητήματα δογματικής θεολογίας.

Ο Μπρούνο συνέχισε την υπερασπιστική γραμμή της Βενετίας, η οποία συνίστατο στην αποδοχή των δογματικών κηρυγμάτων της Εκκλησίας και ταυτόχρονα την προσπάθεια διατήρησης της φιλοσοφίας του. Τη δίκη του επέβλεπε ο ιεροεξεταστής Καρδινάλιος Μπελαρμίνε που ζήτησε πλήρη αποκήρυξη, την οποία ο Μπρούνο αρνήθηκε. Αντιθέτως, έκανε μάταια έκκληση στον Πάπα Κλεμέντιο VIII, ελπίζοντας να σωθεί με μία μερική αποκήρυξη. Ο Πάπας τέθηκε υπέρ της καταδίκης του Μπρούνο. Ο Μπρούνο κηρύχθηκε αιρετικός και παραδόθηκε στις κοσμικές αρχές στις 8 Φεβρουαρίου 1600. Στη δίκη του, άκουσε την ετυμηγορία πεσμένος στα γόνατα, στη συνέχεια σηκώθηκε και είπε: **«Πιθανόν εσείς, κριτές μου, να ανακοινώσετε την καταδίκη εναντίον μου με μεγαλύτερο φόβο απ' ό,τι τη δέχομαι εγώ»**

. Ένα μήνα αργότερα, στις 17 Φεβρουαρίου 1600, κήκε στην πυρά.

Πηγή: Περιοδικό [Focus](#) .